

http://www.turansam.org

TURAN-SAM: TURAN Stratejik Arařtırmalar Merkezi * TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2017; Cilt: 9/SONBAHAR, Sayı: 36
TURAN-CSR International Scientific Peer-Reviewed, Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2017; Volume: 9/AUTUMN, Issue: 36
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

(24)

Arş. Gör. Meral AKYÜZ¹²²; Prof. Dr. Orhan BATMAN¹²³

EV PANSİYONCULUĞU TANIM DENEMESİ¹²⁴

AN ATTEMPT AT CONCEPTUALIZING THE COMMERCIAL HOME ENTERPRISE

ÖZ

Günümüz turizm endüstrisinde konaklama ihtiyacını karşılamak için farklı tür ve nitelikte birçok işletme faaliyet göstermektedir. Bunlardan biri olan ev pansiyonculuğu alternatif turizm türleri içerisinde önemli bir yere sahiptir ve bunların çoğu sahip-yönetici şeklinde ya da aileler tarafından işletilmektedir. Ev pansiyonculuğuna olan ilginin son dönemlerde giderek artmasına rağmen “ev pansiyonculuğu” kavramının henüz kullanılmadığı ya da anlaşılmadığı görülmektedir. Bu alandaki çalışmaların yetersiz olduğu dikkate alınarak bu kuramsal çalışma söz konusu alandaki bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konaklama işletmeleri, ev pansiyonculuğu, pansiyon, turizm.

ABSTRACT

Nowadays, there are many enterprises active in meeting the accommodation need which are different in classification and qualification. The commercial home enterprise which has a modular feature is taking an important function in creation of value in alternative tourism. The commercial home sector as a numerically important yet often neglected part of the commercial accommodation sector. This paper aims to identify the concept of commercial home enterprise. The study methods included a review of the literature.

Keywords: Accommodation enterprises, commercial home, pension, Tourism.

¹²² Sakarya Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, (Sorumlu Yazar), akyuzmeral@gmail.com; Sakarya/TÜRKİYE.

¹²³ Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Turizm Fakültesi, obatman@sakarya.edu.tr; Sakarya/TÜRKİYE.

¹²⁴ Bu makale 12-14 Mayıs 2017 tarihleri arasında Girne, Kıbrıs'ta gerçekleştirilen IV. Uluslararası Turizm ve Yönetimi Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

1. GİRİŞ

Tüm dünyada değişen turizm eğilimleriyle beraber konaklama işletmeleri de değişiklik göstermiş farklı yeni türde konaklama işletmeleri ortaya çıkmıştır. Konaklama sektöründen yararlanan turistlerin seyahat nedenleri, seyahat şekilleri, bir yerde konaklamaktan bekledikleri yararlar, gelir düzeyleri ve zevkleri farklı olduğu için bu sektörü oluşturan işletmeler de farklılaşmaya başlamıştır.

Yeni eğilimlere alternatif olarak ortaya çıkan küçük ölçekli konaklama işletmeleri ülkeye gelen turistlerin alternatifi olmaya başlamıştır. Kırsal turizmde ve ağırlama endüstrisinde küçük aileler veya sahip yönetici şeklinde işletmeler yaygın olsa da bu grubun özelliklerine ve hedeflerine dair küçük bir araştırma yapılmıştır. Küçük konaklama işletme türlerinden olan ev pansiyonculuğu sektörü konaklama sektörünün sayısal olarak önemli ama genellikle ihmal edilen ve henüz açıklanamayan bir parçasıdır. Sürdürülebilir turizm gelişiminde ev pansiyonculuğunun geliştirilmesi, ekonomik kalkınmada önemli bir yer tutmaktadır. Bu kapsamda bu çalışmada ev pansiyonculuğu kavramı daha çok mekansal özellikleri bağlamında ele alınarak konaklama işletmeleri içerisindeki profilinin belirlenmesi ve böylelikle bu alandaki yazına katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

2. Ev Pansiyonculuğu Konusunda Mevcut Tanımlar

Pansiyon kavramının kökeni, Latince’de ödeme, ücret anlamına gelen “pensio” sözcüğünden gelmektedir. Fransızca’da “pension” sözcüğü bu sözcükten türetilmiştir. Fransızcada bu sözcük ücret, maaş, rant, akar ve kiralık oda olarak kullanılmaktadır. (<http://etimolojiturkce.com>). Tarihte en eski kaynak olarak kiralık oda diye bilinen pansiyonlar konaklama hizmeti vermek amacıyla, bütünü veya bir bölümü sürekli veya belli bir zaman için kiraya verilen, isteğe göre yemek hizmeti de verilen evleri ifade eder (www.tdk.gov.tr). Sezgin (2001:92) ise pansiyonu tamamı veya bir kısmı devamlı konaklamaya yeterli ve istenildiğinde yeme-içme hizmetlerini de karşılayan konaklama tesisleri olarak tanımlamıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın “Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin” 22. maddesine göre pansiyonlar; yönetimi basit, yemek ihtiyacının idare tarafından sağlanabildiği veya müşterilerin kendi yemeklerini bizzat hazırlayabilme imkânı bulunan, en az beş odalı tesislerdir (Resmi Gazete, 2005). Ev pansiyonculuğuyla ilgili birçok tanım mevcut olmasına rağmen henüz literatürde bu kavramın genel kabul görülen bir tanımı yapılamamıştır. Ayrıca bazı ülkelerde “ev pansiyonculuğu” kavramı henüz kullanılmamakta ya da anlaşılmamıştır. Alternatif turizm türlerinin artmasıyla beraber gelişimi hızlanan ev pansiyonculuğu kavramının literatür incelendiğinde aynı zamanda “konut pansiyonu” ya da “aile pansiyonculuğu” olarak da adlandırıldığı görülmektedir (Çeken ve diğerleri, 2007; Beyhan, 2005).

Sharma, Chrisman ve Chua, (1996) kapsamlı bir şekilde ev pansiyonculuğuyla ilgili literatürü incelediklerinde bu kavramla ilgili otuzdört tanım bulmuşlardır. Harris, McIntosh ve Lewis, (2007:393) ev sahibinin sürekli ikamet ettiği mekânın girişime dönüştürülmesine vurgu yaparak ev pansiyonculuğunu, bir ailenin sürekli ikamet ettiği yaşam alanını etkileşim içinde bulunduğu ziyaretçilere belirli bir ücret anlaşmasıyla kiralayıp paylaşımına açmasıdır şeklinde tanımlamıştır. Getz ve Carlsen (1999:548), Barry’nin (1975) görüşlerine katılarak ev pansiyonculuğunu en basit şekilde uygulamada tek bir ailenin üyeleri tarafından kontrol edilen işletmeler olarak belirtmiştir. Bu tanımdaki tek bir üye ile ifade edilmek istenen işletmenin sahip-yönetici yönetim tarzında işletilmesidir. Bir ev pansiyonculuğu işletmeciliği genellikle ev sahiplerinin oturduğu evlerde yapılan bir konaklama işletmesi türüdür (Harris, McIntosh ve Lewis, 2007:391). Uzun süreli konaklamaya uygun, istenildiğinde yeme-içme gereksinimlerinin de karşılandığı, çoğunlukla aile işletmesi türündeki küçük konaklama işletmeleridir. Hizmetlerin çoğu mal sahibi ve aile üyeleri tarafından yerine getirilir. Özellikle dinlenme turizmine uygun yörelerde yaygın bulunan pansiyonlarda bir ev ortamı egemendir. Ayrıca, turistlerin yoğun ve konaklama tesislerinin yetersiz olduğu büyük şehirlerde de evlerinin birkaç odasını pansiyon olarak kiraya veren ev sahipleri bulunmaktadır.

Yazar (Lynch, 2005:534), çalışmada ev pansiyonculuğunu, konukların ev sahiplerinin yaşadıkları özel evlerde veya bir dereceye kadar paylaşılan kamusal alanlarda ödeme yaparak kaldıkları ve ev sahibi ya da aile ile etkileşim halinde olabildikleri konaklama işletmesi türü olarak tanımlamıştır. Uluslararası düzeyde bakıldığında ev pansiyonculuğu kavramının “guest house”, “boarding house”, “bed and breakfast”, “lodging

house” ya da “inn”, “hostel” gibi yapılarla aynı anlamda kullanıldığı ya da ev pansiyonculuğunun ucuz otel kategorisinde değerlendirildiği görülmektedir. Bu kavramların hemen hemen hepsi de küçük farklılıkların dışında kullanıldıkları bölgede ev pansiyonculuğunu karşılar niteliktedir. İngiltere’de “bed and breakfast” ya da “guest house”, Amerika’da “boarding house”, “inn”, Almanya’da “Gasthaus”, Japonya’da ise “ryokan” gibi yapılar ev pansiyonculuğu türünde işletilen konaklama işletmeleridir (Henning, 2007). Ağırlıklı olarak son zamanlarda “guest house” kavramının daha yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Ağırlama ve turizm endüstrisindeki araştırmacılar küçük konaklama işletmeleri için detaylı özelliklerini kapsayan uygun bir tanım bulmaya çalışmışlardır. Schwaniger (1989) “parahotel business”, Seekings (1989), “ek konaklama sektörü”, Morrison (1996) “butik konaklama, Pearce ve Moscardo (1992) “quasi otel”, Lynch (2000) “evde konaklama” olarak nitelendirmiştir. Tüm bu terimler otel türü konaklama işletmelerinden farklı olan konaklama işletmelerini özellikleriyle tanımlamayı amaçlamaktadır (Lynch, 2005;535). Turizm terimleri sözlüğü incelendiğinde ise ev pansiyonculuğunu karşılar nitelikte terimin “guest house” olduğu anlaşılmaktadır. Pearce ve Moscardo, (1992) tarafından kullanılan “özellikli konaklama işletmeleri” ile ev pansiyonculuğu benzer özellikleri paylaşır. Aradaki fark küçük olma boyutundan gelmektedir. Lynch (2003), tarafından yapılan çalışmada ev pansiyonları en fazla 11 odası olan konaklama işletmeleri olarak tanımlanmıştır. Çalışmada 11 odanın konuk açısından kritik ev boyutu olarak bulunmuştur. Morrison ve diğ. (1996), Kuzey Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda’ya dayalı çalışmalarında 25 veya daha az sayıda oda sayısına sahip konaklama türlerini “özellikli konaklama işletmesi” olarak belirtmiştir. Örneğin; B&B işletmeleri, guesthouse ve turistik evleri, ülke misafirhaneleri, görkemli evler ve konaklar, ülke evleri ve kabin, çiftlikler, büyük çiftlikler, butik misafirhaneler ve oteller, yüzen evler ve sağlık çiftlikleri özellikli konaklama işletmelerine örnek olarak gösterilebilir.

3. Ev Pansiyonculuğunun Öne Çıkan Özellikleri ve Mevcut Tanımların Eksiklikleri

Konaklama sektöründen yararlanan turistlerin seyahat nedenleri, seyahat şekilleri, bir yerde konaklamaktan bekledikleri yararlar, gelir düzeyleri ve zevkleri farklı olduğu için bu sektörü oluşturan işletmeler de çok farklıdır. Bu nedenle konaklama işletmesi olarak tanımlanan ve birbirinden oldukça farklı nitelikler taşıyan işletmelerin incelenilmeleri için sınıflandırmaları gereği ortaya çıkmaktadır (Halis, 2009: 42-43). Ancak böyle bir sınıflandırmanın da önemli güçlükleri bulunmaktadır. Bu durum ev pansiyonu olarak işletilen konaklama işletmeleri için de geçerlidir. Ev pansiyonculuğu daha önceki çalışmalara bakıldığında “aile işletmesi”, “ticari ev işletmesi” ya da “küçük ölçekli konaklama işletmesi” kategorilerinde değerlendirildiği görülmektedir (Barutçugil, 1989:52; Lynch, 2005:534; Jones, 2002) Bununla beraber Jones, (2002:89) küçük konaklama işletmelerin neyi ifade ettiği eksik olduğu için ev pansiyonculuğu için de kesin bir tanımlama yapmanın zor olduğunu ifade etmiştir. Örneğin İngiltere’nin bazı coğrafi bölgelerinde serbest meslek sahipleri tarafından sahip olunan ve işletilen işletmelerin otel dışında tutulması nedeniyle bu şekilde sahipleri tarafından işletilen her küçük konaklama yapılarının ev pansiyonculuğu olarak düşünülebileceğini belirtmiştir. Akgöz, (2012:34) çalışmasında konaklama işini ek hizmet olarak yerine getiren ev pansiyonlarını küçük ölçekli konaklama işletmesi kategorisinde değerlendirmiştir. Buna göre bu tür işletmeler, oda kapasiteleri 10 ile 50 arasında değişen, hizmetlerin 5-25 personel tarafından yerine getirilen konaklama işletmeleridir. Bu tür konaklama işletmeleri büyük şehirlerin konaklama potansiyelini arttırmaya ve turistik hizmetlerin ülke veya bölgenin geneline yayılmasına yardımcı olur. Medlik (1997) ise küçük oteli, işletmenin günlük yönetimi içinde sahibinin kişisel ilgisi ile yönetilen bir kuruluş olarak görür.

Ev pansiyonlarını diğer konaklama işletme türlerinden ayırt edilmesini sağlayan kendilerine özgü birtakım özellikleri vardır. Ev pansiyonlarının en önemli özelliği pansiyonu işleten kişiye her an ulaşılabilmesidir. Evde kalan konunun irtibat halinde olduğu asıl kişiye “ev sahibi” (Lynch, 2005:539-536), pansiyonu işleten kişiye ise “pansiyon işletmecisi” denilir. Genellikle ev sahibi tarafından işletilen, sohbeti, yeme-içme faaliyetleri ev ortamı havasında geçen benzerlerinden farklı konaklama işletmeleridir. Bu tür konaklama işletmelerinin kendine has ve özgün bir yapıları vardır. Temizliği ve hijyen kuralları konusunda uygunluğu dikkat çeken bu tür işletmelerin en önemli özelliklerinden biri de ilgi ve merak uyandırmalarıdır. Geleneksel bir otel atmosferini yaşatmamaya çalışan işletmeler özellikle son yıllarda yıldızlı otellere oranla

daha çok talep görmektedirler (Akyol, 2012:81). Ev pansiyonculuğu az sayıda personelle girişimcilerin tek başına işlerini yürüttükleri işletmeler olup çoğunlukla işletmecilerin kişisel birinci gelir kaynağıdır (Harris ve diğerleri, 2007).

Getz ve Carlsen, (1999:548)'a göre kırsal turizmde ve konaklama sektöründe ev pansiyonculuğunu diğer işletmelerden ayıran birçok neden mevcuttur. Pearce, (1990) ev pansiyonculuğunun esas olarak ev atmosferini korumak için, Kousis (1989), Lynch (1996) ve Oppermann (1997) ise kadınlar tarafından ek iş veya hobi olarak kurulduğunu ifade eder (Getz ve Carlsen, 1999: 548). Başka kuruluş amaçları arasında yazar (McKercher, 1998) Avustralya'da yaptığı çalışmasında olduğu gibi arzu edilen yaşam tarzına sahip olmayı göstermektedir. Avustralya-Victoria'da Bransgore ve King (1996) tarafından küçük turizm işletmelerine dair yapılan araştırmada işletmecilerin temel hedeflerinin rekabet etme, iş fırsatları, yaşam tarzı ve uzun dönem finansal kazanç elde etme olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Getz ve Carlsen, 2000:548). Bazı araştırmacılara göre ise de sosyal yaşam ve sosyal statü hedeflerine ulaşmak temel hedefler arasındadır (Pearce, 1990; Frater, 1982).

Harris ve diğerleri (2007:392), Walker'ın (2003) ev pansiyonu yöneticileri ile ilgili görüşlerine katılarak bu yöneticilerin diğer konaklama işletmeleri yöneticilerine göre daha yüksek düzeyde kişisel tatmin, müşteri tatmini ve yaşam kalitesi elde ettiklerini ifade etmektedirler. Holmes ve diğerleri (1997), yaptıkları çalışmada erkek ve kadın ev pansiyonu yöneticileri arasındaki yaş ve yaşam farklılığının bu yöneticilerin hayatlarındaki belirli kritik olaylara bir tepki olarak işe başlıyor olmaları gerçeğine bağlamıştır. Harris ve diğerleri (2007:392), Wilson ve Mitchell'in (2007) görüşlerine katılarak ev pansiyonculuğunun işletme sahiplerinin çalışma faaliyetlerini ev yaşamından ayırması gibi birtakım zorluklarının olduğunu belirtmişlerdir. İş, evde gerçekleştiği için uzun saatler çalışmak sahip/yönetici için sorun olabilir. Ev pansiyonculuğunun önemli sıkıntılarından biri de işletmeyi yöneten kişilerin sürekli aynı yerde bulunması ve kendi kişisel alanında yalnız kalamamasıdır. Bu nedenle kişiler, özel yaşamlarıyla iş hayatları arasındaki dengeyi iyi kurmaları gerekmektedir.

Yazar (Douglas, 2004), yaptığı çalışmasında Yeni Zelanda'da ev pansiyonculuğunun global girişimcilik monitörüne göre önemli olduğunu vurgulamış ve buradaki girişimcilerin üçte ikisinin ev pansiyonculuğu işletmecilerinden oluştuğunu belirtmiştir (Harris ve diğ., 2007:391). Morrison, (2002:3) İskoçya'da ev konseptli konaklama işletmelerinin belirgin bir tanımının yapılmadığını ifade etmiştir. Bununla beraber Kuzey İrlanda'da çok fazla kapsamlı bir tanım yapılmamakla beraber yatak, yeme hizmeti, oda servisi ve aktiviteler bazında "guest house" ve "bed and breakfast" işletme türleri arasındaki belirleyici ayrımları vermiştir. İskoçya'da bir otel en az altı oda, bir restaurant ve barı olan işletmeler olarak tanımlanmıştır. Fakat diğer konaklama işletmelerinin tanımları belirgin değildir.

4. SONUÇ

Ev pansiyonculuğu nispeten ihmal edilmiş bir alandır. Uzun yıllar boyunca turizmle ilgili araştırmalarda daha çok konunun ekonomik boyutu üzerinde durulmuş, sosyo-kültürel boyutu ihmal edilmiştir. Son yıllarda ise turizmin ekonomik boyutu ile ilgili araştırmaların yanı sıra sosyo-kültürel boyutuyla ilgili araştırmaların sayısında da artış gözlemlenmektedir. Ancak, ev pansiyonculuğunun ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla ele alan araştırmaların sayısı halen çok sınırlıdır. Henüz, bu tür küçük konaklama işletmeleri "klasik" işletme davranışları göstermezler. Ancak, daha fazla ekonomik kalkınma için ve politikalar belirlemek amacıyla bu alanda araştırma geliştirmeye ihtiyaç vardır. Ev pansiyonculuğu konusunda resmi bir tanımın bulunulmaması bu tür yapıların farklı terimler altında da kullanılmasına neden olmuştur. Konu ile ilgili yapılan araştırmaların sonucu ev pansiyonculuğuyla ilgili belli standartların henüz oluşmadığı anlaşılmıştır. Yapılan tanımlamalar daha çok kadınlar tarafından yönetilen, fazla özelliği olmayan az odalı, yerel dekorasyona sahip, ucuz konaklama imkanı sağlayan, aileyle-konuk arasından etkileşimin olduğu küçük işletmelerin "ev pansiyonculuğu" adı altında pazarlandığını göstermektedir. Belli standartların oluşturulması turizm endüstrisinin yararına olacaktır. Tüketici eğilimlerinin sürekli değişim göstermesi, beklentilerin artması işletmelerin kendilerini hızlı şekilde yenilemelerini zorunlu kılmaktadır. Ev

pansiyonculuğu işletmeleri de bu duruma uyum sağlamalıdır ki daha kaliteli ve yüksek gelirli rahat para harcayabilen turisti ülkeye çekebilsin, döviz girişi sağlayarak ülke ekonomisinin kalkınmasına katkıda bulunabilsin.

Ev pansiyonculuğu ile ilgili yapılan çalışmalarda ev sahibi-yöneticinin davranış ve yaşayış biçimlerine daha fazla önem verilmelidir. Bu nedenle ev sahibinin yabancı dil biliyor olması ve çeşitli konularda eğitim alması çok önemlidir. Bu eğitimler temizlik, hijyen, yiyeceklerin korunması, gibi konaklama faktörlerinin yanı sıra bölgenin ve ülkenin tarihi, doğası, sistemleri (para, ulaşım vs.) gibi turistik özelliklerini, ilkyardım, yangın gibi acil müdahale durumlarını kapsamalıdır. Bu eğitimlerden özellikle evini turistlere hizmetine açacak kişilerin faydalanması hem ülke hem de turistler adına faydalı olacaktır. Otellerde konaklama hizmetleri profesyonel kişiler tarafından veya onların gözetiminde yapıldığı için özellikle ev pansiyonculuğu yapacak kişilere bu profesyonelliğin mümkün olduğunca kazandırılması gerekmektedir. Bununla beraber ailenin kullanımı ve gelen konunun kullanımıyla ilgilide bazı standartlar geliştirilebilir.

Ev pansiyonları çoğunlukla aile işletmesi yapısında küçük ölçekli olup, basit örgüt yapısına sahiptir. Yine bu tür konaklama işletmelerinde çoğunlukla tek ürün ya da tek pazara odaklanma eğilimine rastlanmaktadır. Ayrıca bu tür konaklama işletmeleri, diğer işletmelere nazaran daha az değişime açıktır ve daha düşük oranda risk odaklıdır. Dolayısıyla ev pansiyonlarında yabancı sermaye ve dışarıdan ortak kabul etme gibi kaynak kullanımı, ailenin işletme üzerindeki kontrolünü kaybettirebileceği endişesiyle pek kabul edilmez. Sadeliği ve ücretli işgören çalıştırmaması nedeniyle daha ucuz olan pansiyonlar, otel ve benzeri konaklama işletmelerinin bulunmadığı küçük yerleşim bölgelerinde özendirilebilir ve bölge halkı için önemli bir gelir kaynağı oluşturulabilir.

5. KAYNAKÇA

1. Akgöz, E. (2013), *Düşünceden Uygulamaya Otel İşletmeciliği*, Gazi Kitabevi, Ankara.
2. Akyol, C. (2012), "Kırsal Turizmde Ev Pansiyonculuğu Modeli Ve Karadeniz Örnekleme- Artvin", *Uluslar Arası Sosyal Ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2, 79-83.
3. Barutçugil, İ. Sabit (1984), *Turizm İşletmeciliği*, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.
4. Beyhan, Ş.G. (2005), "Tarihi Burdur Evlerinin Ev Pansiyonculuğu Kapsamında Değerlendirilmesi Ve Burdur Turizmine Katkıları", 1. Burdur Sempozyumu, 1398-1403.
5. Getz, D. ve Carlsen, J. (2000), "Characteristics And Goals Of Family And Owner- Operated Business In The Rural Tourism And Hospitality Sectors", *Tourism Management*, 21, 547-560.
6. Halis, Muhsin (2009), "Temel İşletmecilik Kavramları Ve Turizm", Editörler: Demirkol, Ş., ve B. Zengin, *Turizm İşletmeleri, Değişim Yayınları*, Ankara.
7. Harris, C., A. Mcintosh, K. Lewis (2007), "The Commercial Home Enterprise: Labour With Love", *Tourism Original Scientific Paper*, 55, 391-402
8. Henning, R. (2007), *Effective Guest House Management*, Juta&Co Ltd. Güney Afrika.
9. <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/pansiyon>
10. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=PANS%C4%B0YON
11. Jones, P. (2002), *Introduction To Hospitality Operations*, Yht Ltd. İngiltere.
12. Kozak, N., M.A. Kozak ve M. Kozak (2012), *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*, Detay Yayıncılık, Ankara.
13. Kültür Ve Turizm Bakanlığı, 2634 Sayılı Turizm Teşvik Kanunu, 12.03.1982.
14. Medlik, S. (1997), *Otel İşletmeciliği*, Çev., Dr. Ömer L. Met, Uludağ Üniversitesi.
15. Sezgin, O. M. (2001), *Genel Turizm Ve Turizm Mevzuatı*, Detay Yayıncılık, Ankara.
16. Uçar, N. (2012), "Kırsal Alanda Turizmle Modernleşen Kadın", *Uluslar Arası Sosyal Ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 111-115.